

Posudek oponenta rigorózní práce Mgr. Moniky Němcové
Právní postavení ženy v římském právu

Autorka, Mgr. Monika Němcová, předložila svou rigorózní práci na téma deskripce postavení ženy v římské společnosti z pohledu římského práva. Zvolené téma je tedy zasazeno do okruhu práva osob. Jde o téma, k němuž existuje obrovské množství sekundární literatury, a pravděpodobně proto je také poměrně standardně voleno studenty pro vypracování ať již diplomové nebo – jako v tomto případě – rigorózní práce. Oponent v této souvislosti oceňuje autorčin analytický a srozumitelně deskriptivní přístup k této materii, týkající se hlubokého prolnutí římského práva s neprávními aspekty života římské společnosti.

Práce o 165 číslovaných stranách se formálně dělí na tři kapitoly, kterým předchází poměrně obsáhlý úvod, a které následuje neméně obsáhlý závěr. V předložené práci nechybí ani další náležitosti požadované pro tento typ práce, tj. seznam použité literatury, abstrakt (anglicky a česky, anglické résumé a seznam klíčových slov v češtině a v angličtině).

V úvodu (str. 9 – 16) objasňuje autorka na prvním místě důvody, které ji přiměly zvolit téma postavení ženy v římském právu pro svoji rigorózní práci. Dále pak v krátkosti přibližuje strukturu práce, načež následuje exkurs po nejdůležitějších pramenech práva, týkajících se postavení žen v římské společnosti. V závěru jsou pak rekapitulována nejdůležitější díla sekundární literatury, z nichž autorka čerpala.

Sama autorka v úvodu konstatuje, že „práce je rozdělena do tří hlavních kapitol“ (str. 11). První kapitola „Přehled vývoje právního postavení ženy“ (str. 17 – 43) přibližuje v obecné rovině základní rysy struktury římské společnosti v jednotlivých historických epochách, a v konkrétnější rovině pak roli ženy v římské společnosti dané epochy. Druhá kapitola „Způsobilost ženy v římském právu“ (str. 44 – 65) je pak více právně teoretická: analyzuje hlavní aspekty zakotvení právního postavení ženy v římském právu. Konkrétně rozebírá otázky, spojené se subjektivitou a způsobilostí ženy k právnímu jednání (v dnešní terminologii s její svéprávností) a s její deliktivní způsobilostí. Třetí kapitola „Právní postavení ženy v římské rodině“ (str. 66 – 149) je samotnou autorkou označena za „srdce“ práce (str. 11). Je to rozsáhlé pojednání o nejrůznějších aspektech postavení ženy v římské rodině, ale i obecně v římské společnosti, a to jak v rámci práva rodinného, tak v rámci práva trestního. Jde skutečně o velmi podrobné shrnutí zvoleného tématu.

Závěr (str. 150 – 157) je pak shrnutím hlavních bodů předložené práce. Partie, uvádějící použitou literaturu odkazuje na 6 položek edice pramenů s překlady do češtiny, slovenštiny a angličtiny a na 39 položek sekundární literatury (monografie i odborné články) s jazykovým záběrem (včetně překladů) čeština – slovenština – angličtina. V neposlední řadě zmiňuje autorka použití 9 internetových zdrojů a v této souvislosti oponent kladně hodnotí uvedení i data přístupu. Na okraj je uveden ještě platný občanský zákoník a latinsko – český slovník. Rozsah a výběr použité literatury považuje oponent za adekvátní předložené práci.

Pokud jde o obsah, nemá oponent k předložené práci výhrady.

Pokud jde o formální stránku předložené práce, je věc složitější.

Forma, pokud se úzce týká vlastního obsahu, nevykazuje prakticky žádné problematické aspekty. Práce je přehledně a srozumitelně členěna, jednotlivá otevíraná témata na sebe plynule navazují a je jim podle názoru oponenta věnována adekvátní a proporční pozornost. Za připomínku stojí snad jen podivné – prakticky stejnými větami vedené – opakování partií na stránkách 10 a 12.

Podíváme-li se ale na skutečně čistě formální aspekty předložené práce, uvidíme – bohužel – mimořádně velké množství chyb.

Z těch nepříliš důležitých uvedme občas přebývající mezery tam, kde nemají být (např. na str. 14), případně chybějící tam, kde mají být (např. poslední slova na str. 25, pozn. č. 88 na str. 35 nebo v položce 3 literatury na str. 161). Podobně podivné je zahajování textu v odrážce pod čarou někdy velkým písmenem (č. 20 na str. 19 nebo č. 35 na str. 22 „Leges“), někdy malým písmenem (č. 49 na str. 25 „leges“, č. 62 na str. 27 „více“, č. 124 na str. 48 „více“). V citování (které jinak odpovídá citační normě), chybí někdy text kurzívou (pozn. č. 15 na str. 17 a stejné dílo průběžně dále, včetně poznámky č. 73 na str. 30, ačkoliv stejné dílo je výjimečně v pozn. č. 74 na stejné straně citováno správně; pozn. č. 32 na str. 21; pozn. č. 64 a 65 na str. 28; podobně v literatuře rozdíl v úpravě v položce 1 a 2 na str. 161, ale i v dalších); podobně je možné se ptát, proč jsou v položce 3 literatury na str. 159 jména autorů uvedena odlišně, proč je Numa Denis Fustel de Coulanges uveden pod písmenem „C“ a ne „F“ (str. 159), proč byl autorovi du Plessis odebrán přídomek „du“ před příjmením (str. 160) nebo proč se anglicky psané tituly necitují podle uzance v angličtině s velkými písmeny v jednotlivých slovech. Zákon XII desek je soustavně z nejasného důvodu uváděn ve formě „Zákon XII. desek“ (např. na str. 26) – proč se tam objevuje tečka za číslicí XII? Proč jsou na str. 12 použita velká / malá písmena následovně: „bohyně Vesty,

tzv. vestálek“, na str. 18 pak „Bohyně Vesty (tzv. vestálkám)“ a od str. 134 se pak používá tvar „Vestálky“?

Problém má pak autorka i s češtinou. Ne vždy je použitý obrat, resp. větné spojení nejšťastnější (např. začátek posledního odstavce na str. 24), ale to bychom mohli přejít jako věc stylu. Jinde najdeme vyšínutí z vazby (text „svoji s Římány a Římanky“ na str. 27) nebo chybějící písmeno („ženo“ na str. 32), případně zkomolenina („podkapitlo“ na str. 32). Někde zvolená formulace zní záhadně: „kdy jí císař Constantinus zrušil“ (na str. 34) – zrušil zásadu překážky manželství nebo její prolomení císařem Klaudiem, jak je uvedeno v předchozí větě?; nebo „ustanovení ... na čtvrté“ (str. 24) – snad desce? Chybí i citace slovenského textu v pozn. č. 84 na str. 33.

Největší problém má ale autorka zjevně s latinou.

Prakticky kdekoliv se objeví latinský text, je zkomolený: Lex Iulia at Papia Poppaea (str. 13), praelctionis (str. 15), tunclgiti mamuxor emfore“ (str. 15), college (str. 21), conubio patru met plebis (str. 24), proconsular (str. 31), Lex Iulia de maritindls ordinibus (str. 31), Lex Iulia de fundodotali (str. 32), Lex Iulia de maritindas ordinibus (str. 32), Adullterium (str. 32), Iustrium (str. 33), Lex Petronia de adulteriiu dicio (str. 35), SC Plancianum de agnoscendiliberis (str. 35), SC adkationem Antonini (str. 36), attamen (str. 39), Si senátoři indulgentia principis fuerit permisím libertinam (str. 40), adelegem Iuliamet Papiam: Palam quaetum (str. 40).

Samostatnou kapitolu pak tvoří komolení a nepochopitelné chyby ve skloňování osobních jmen: M. T. Cicera (str. 9), L. Salvialuliana (pozn. č. 6 na str. 13), Hermogeniava (str. 14), Numo (str. 22), Tulliovi Hostiliovi (str. 22), Numa (str. 22), Apoia Claudia Caesa (pozn. č. 60 na str. 27), Censoriuse (pozn. č. 60 na str. 27), Hadrianuse (str. 35), císař Theodos (str. 37).

Ještě jedna věc mne jako oponenta zarazila: zvláštní způsob citace určitého paragrafu občanského zákoníku. V poznámce č. 126 na str. 49 je uvedeno: „Občanský zákoník. In: 89/2012 Sb. 2015, § 15“. Tento způsob citování je naprosto neobvyklý a ignoruje jak zavedené zvyklosti, tak aplikovatelná ustanovení Legislativních pravidel vlády (účinná od 1. května 1998). A je to o to záhadnější, že autorka nepochybně zná běžný způsob citování právních textů: v poznámce 117 na str. 45 je uveden text „ust. § 23, zákona č. 89/2012 Sb občanský zákoník“. Pominu-li nesprávné umístění čárky za „§ 23“ a chybějící čárku za „Sb.“, jde o správnou citaci.

Musím uvést, že v roli oponenta jsem se při četbě snažil v textu zvýraznit postupně všechny výše nastíněné problémy. Kolem čtyřicáté stránky jsem to musel vzdát. S takovým množstvím chyb jsem se v rigorózní práci ještě nesetkal. Práce v této podobě neměla být předložena.

V kontextu výše uvedeného musím konstatovat, že předložená rigorózní práce je podivná. Na jedné straně je nesporná její hloubka a rozsah. Očekával bych tedy, že její autorka problematiku pojednávanou v práci zná skutečně dobře. Nakonec ani antiplagiátorský protokol nenaznačuje nějaké nesrovnalosti. Tomu ale odporuje odbytá forma a hrozné chyby v textu. A dále, práce je předkládána k obhajobě na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Předpokládal bych tedy, že její autorka umí citovat právní předpisy. Tomu ale odporuje způsob citování, autorkou zvolený.

Přes výše uvedené podstatné výhrady práci doporučuji k obhajobě.

Při obhajobě by bylo vhodné, aby autorka podala bližší vysvětlení procesu prosazování volného manželství na úkor manželství přísného.

V Praze, dne 31. ledna 2017

JUDr. David Falada